

Експертні безпекові дебати “Prism Security Debates”

Позиційний документ:

«Грані можливого: що може зробити Україна як непостійний член Ради безпеки ООН?»

Автор: ЮЛІЯ КУРНИШОВА, член правління Ради зовнішньої політики «Українська призма»

1. Етапи розвитку співробітництва в сфері безпеки

Права на безпеку, які гарантуються статутом ООН, є універсальними і Україна, як держава-член організації, може звертатися до цієї організації в ситуаціях які потребують міжнародного регулювання або втручання. Оскільки Україна не належить до жодного безпекового блоку, в умовах військової загрози апеляція до ООН є засобом першої дії.

Вперше після дезінтеграції СРСР, необхідність звернення до ООН виникла на початку 90-х рр., коли Російська Федерація спробувала переграти назад входження до складу незалежної України півострову Крим. Тоді Україна звернулася із заявою до РБ ООН і отримала чіткі підтвердження своєї територіальної цілісності в межах міжнародно-визнаних кордонів (резолуція S/26118). На той момент міжнародна ситуація була сприятливою для України. Хвиля емансипації колишніх радянських республік, досить успішна роль ООН під час агресії Іраку проти Кувейту сприяли піднесенню значення і авторитету організації.

У 2003 році під час конфлікту навколо коси Тузла і побудови Росією дамби в Керченській протоці, Україна знову зіткнулася з необхідністю звернення по допомогу до впливових міжнародних інститутів безпеки. Конфлікт був владнаний завдяки "особистісній дипломатії" по лінії Кучма-Путін, але, вочевидь, також не остаточно. У цьому випадку проявилася орієнтація політичного керівництва України вирішувати питання "не виносячи бруду з хати" і тим самим спробувати зберегти добросусідські відносини з Росією. Крім того, на той момент між обома сторонами вже діяв "Договір про дружбу, співробітництво і партнерство" від 1997 року, за яким спори підлягали "урегулюванню шляхом консультацій та переговорів між Високими Договірними Сторонами".

Два епізоди із зазіханнями Росії на Крим продемонстрували два різних варіанти залучення ООН. Обидва засвідчили незадоволення Москви існуючим суверенітетом України в Криму, а відтак мали б стати пересторогою для українських політиків. Втім, на 2013 рік ні в українській еліті, а ні суспільстві, не було гострого відчуття небезпеки або можливості, що може відбутися анексія частини їх території. Тим більш несподіваними стали події, які розпочалися в березні 2014 року і продовжуються по сьогоднішній день у формі "гібридної війни" на Сході України.

13 березня 2014 року Верховна Рада України ухвалила Звернення до ООН, у якому зазначалося, що Російська Федерація фактично намагається анексувати частину території України та вдається до неспровокованого акту агресії¹. Вже тоді було очевидним, що дії Росії входять у протиріччя не тільки з міжнародними нормами підтримання безпеки, але й існуючими двосторонніми договорами, а також "духом і буквою" міжнародних гарантій Україні, зафіксованих у Будапештському меморандумі.

За юридичною кваліфікацією, дії Росії повністю підпадають під визначення агресії, яке дала Генеральна асамблея ООН 14 грудня 1974 року в резолюції за номером 3314. Москва здійснила воєнну окупацію частини території України і продовжує чинити агресію проти неї в окремих районах Донецької та Луганської областей. Слід враховувати, що незастосування погроз силою або самої сили є імперативом міжнародного права. Відповідно, апелювання Росії до "історичній приналежності Крима" або "справедливого волевиявлення мешканців півострову" з юридичної точки зору є нікчемними².

Через блокування представником РФ розгляду українського питання у РБ ООН, його було винесено на обговорення до Генеральній Асамблеї, яка ухвалила резолюцію 68/262 від 24 березня 2014, в якій підтверджувала суверенітет та територіальну цілісність України, визнавала нелегітимним референдум в Криму від 16 березня 2014 року і закликала країни світу та міжнародні організації не визнавати жодних змін у статусі Автономної Республіки Крим та міста Севастополь³.

Резолюцію підтримали 100 країн-членів ООН із 193-х, що виявило неоднозначність підтримки збереження норм і правил Статуту ООН в світі. Більшість країн, що утримались при голосуванні – з Південної Америки, Азії та Африки зробили це через прагматичні міркування та бажання дистанціюватись від конфлікту, який багатьом нагадав протистояння часів холодної війни.

З розгортанням воєнних подій на Сході України, реакція ООН залишалась вимушено пасивною – через патову ситуацію з голосуванням в Раді Безпеки не було спроб не тільки

¹ Звернення Верховної Ради до ООН, 13 березня 2014 [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/873-18>

² Цьому питанню присвячено окрему працю Задорожнього О. Українська революція гідності, агресія РФ і міжнародне право.-К.: 2014

³ Resolution adopted by the General Assembly on 27 March 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/455/17/PDF/N1345517.pdf?OpenElement>

виявити і покарати порушника, але й вжити заходів для деескалації ситуації. Значною мірою, така позиція організації була потрактована керівництвом Росії як відсутність перешкод для подальшої реалізації намічених цілей в Україні.

2. Поточні виклики в реалізації безпекової політики ООН

Організація об'єднаних націй є найбільш легітимним і універсальним міжнародним органом, завданням якого є підтримання миру та міжнародної безпеки. Втім, основним викликом його діяльності на сучасному етапі, що й продемонстрував перебіг конфлікту навколо України, є **неефективність існуючих механізмів досягнення цієї мети. Діяльність ООН блокується накладанням вето Росії, як постійного члена Ради Безпеки.** Водночас, саме Рада Безпеки ООН несе відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки (згідно ст. 24 Статуту ООН) і є єдиним органом ООН, що має право починати превентивні та примусові дії від імені ООН (ст.42), у тому числі об'єднаними збройними силами держав – членів ООН.

Шість разів спроби ухвалити резолюцію щодо України в РБ ООН, в тому числі щодо анексії Криму, створення трибуналу щодо катастрофи малайзійського Боїнгу, теракту в Маріуполі, були провалені через позицію Росії. Інші члени органу не виступили проти участі Москви в голосуванні резолюцій в Раді Безпеки, як це передбачено пунктом 3 статтею 27 Статуту ООН: "сторона, яка бере участь у конфлікті, має утриматися від голосування при ухваленні рішення на підставі Розділу VI та на підставі пункту 3 статті 52"⁴.

Російські представники в ООН використовують і так зване "приховане вето", до якого можна віднести заяву міністра закордонних справ РФ С. Лаврова про блокування рішення щодо відправлення миротворців ООН на Донбас у випадку, якщо таке питання буде поставлено на голосування у Радбезі⁵. Усталеною практикою в РБ ООН стало те, що якщо резолюція блокується раз за разом, у інших постійних членів виникає самоцензура щодо подальшого її розгляду – так зване "подвійне приховане вето".

Така функціональна неспроможність з боку Ради Безпеки ООН неодноразово траплялася за минулих часів. Право вето широко використовувалось постійними членами в період 1946-2008 рр.: за ініціативи СРСР/Росії -124 рази, США- 82, Великої Британії – 32, Франції -18, Китаю – 6 рази⁶. Однак, із відходом у історію біполярного протистояння та лібералізацією міжнародних відносин, значно зростає "запит на миротворчість", а відсутність ефективного інструменту для цього загрожує стабільності всієї системи міжнародної безпеки.

Звідси – нагальна необхідність "перезапуску" ООН як ефективного міжнародного механізму. Однак, і це можна визначити як ще один виклик діяльності ООН, відсутня згода в цьому питанні між постійними членами Ради безпеки. Як показує хід обговорення реформування організації, наразі найбільша реформа, щодо якої можуть дійти згоди члени організації –

⁴ Статут ООН [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.un.org/en/documents/charter/>

⁵ Лавров заявив, що РФ заблокує в ООН відправку миротворців на Донбас [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/lavrov_zayaviv_shcho_rf_zablokue__v_oon_vidpravku_mirotvortsiv_na_donbas_2034_935

⁶ Changing patterns in the Use of the Veto in the Security Council
<https://www.globalpolicy.org/component/content/article/102/32810.html>

розширення кількості членів РБ без розширення на ці країни права вето. При чому, США, Китай та Росія мають майже одностайне бачення незмінності формули застосування права вето в рамках РБ ООН.

Всі постійні члени ООН зацікавлені в збереженні своїх прерогатив, які випливають зі статусу постійного члена Радбезу. Для Росії, в умовах звуження зовнішньополітичного середовища, **ООН являє собою чи не останній бастион міжнародного впливу, останній глобальний організаційний ресурс.** Недаремно президент Росії В. Путін вирішив порушити нав'язану йому ізоляцію та вперше за десять років виступити на 70-тій Генеральній асамблеї ООН у вересні 2015 року. Паралельно була розгорнута широка інформаційна кампанія, яка включала в себе як елементи шантажу міжнародної спільноти – посилення Росією військової підтримки сирійського режиму президента Б. Асада, намагання закріпити за собою значну спірну ділянку в Арктиці, так і відверту пропаганду - пропозиція перенести штаб-квартиру ООН з Нью-Йорку до Швейцарії. Така поведінка не може свідчити про наміри країни вирішувати суперечки шляхом компромісу та на безконфліктній основі. Претензії Росії, яка начебто виступає з "охоронними функціями"⁷ для міжнародного порядку, є вкрай слабкими. У своєму протиборстві із Заходом, вона переступає через питання високого морально-емоційного забарвлення. Це проявилось під час вето нею резолюції ООН щодо створення міжнародного трибуналу для розслідування катастрофи рейсу МН-17 над Донбасом та визнання геноциду в Сребреніці.

Важливою сферою, яка також зазнає деструктивного впливу, є **система міжнародних гарантій, яка будується на засадах ООН.** Згідно Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, підписаним у Будапешті 5 грудня 1994 року, Україна отримала гарантії в тому числі від Російська Федерації. Російська дипломатія сягає неабияких схоластичних висот у вигідному їй трактуванні гарантій. Так, міністерство закордонних справ РФ 1 квітня 2014 року заявило, що основним зобов'язанням Росії за Будапештським меморандумом є "тільки незастосування і непогрожування застосуванням ядерної зброї проти неядерних держав", а відтак, зобов'язання Росії перед Україною не порушено⁸. Таку саму точку зору на початку 2016 року підтвердив міністр закордонних справ РФ С. Лавров. Принагідно згадаємо конференцію країн-учасниць ДНЯЗ, яка відбулась в ООН в травні 2015 року. На ній представник Росії не тільки відкинув пропозиції США щодо скорочення ядерних арсеналів, а навпаки, пригрозив їх "нарощуванням за певних обставин"⁹. При чому, це нарощування може відбуватися не де-небудь –а в Криму¹⁰.

⁷ Див, наприклад, статтю колишнього міністра закордонних справ І. Іванова "Мир заждався діалога" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=6546#top-content

⁸ Заявление МИД России в связи с обвинением в нарушении Россией обязательств по Будапештскому меморандуму от 5 декабря 1994 года // Министерство иностранных дел Российской Федерации . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [-http://archive.mid.ru/brp_4.nsf/0/E2C2FECC50FBD22944257CAD0047429D](http://archive.mid.ru/brp_4.nsf/0/E2C2FECC50FBD22944257CAD0047429D)

⁹ МИД РФ: действия США могут подтолкнуть Москву к наращиванию ядерных арсеналов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tass.ru/politika/1974156>

¹⁰ У Лаврова заявили, що можуть розмістити ядерну зброю в Криму/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/1054034-u-lavrova-zayavili-scho-mojut-rozmistiti-yadernu-zbroyu-u-krimu.html>

Негативні наслідки для глобального процесу денуклеаризації очевидні. На ювілейній сесії Генеральної Асамблеї ООН відзначався прогрес, який був досягнутий країнами ООН щодо ядерної програми Ірану. Втім, цей успіх став можливим скоріше всупереч зростанню атмосфери недовіри до гарантій, які отримують країни в обмін на згорання своїх ядерних програм.

Серед проблем функціонування ООН не можна обійти і **системну кризу недофінансування.** Так, загальний дефіцит бюджету ООН тільки на гуманітарну допомогу складає близько 12,5 мільярдів доларів. Попри конфлікт з усіма негативними наслідками для гуманітарної сфери, Україна опинилася серед країн, на допомогу яким просто не вистачає фінансової підтримки ООН. Причини цьому полягають як у зростанні кризових явищ в глобальному масштабі, так і назрілій необхідності реформування бюджетної сфери ООН.

Всі вищезазначені виклики носять глибинний характер і їх усунення потребуватиме непростих інституційних змін. Уявляється проблематичним у короткостроковій перспективі узгодити механізм, який би позбавляв постійного члена Ради Безпеки ООН права голосу у випадку, коли він є стороною конфлікту. Певні юридичні засади для цього є, але вони впираються в необхідність визнати порушника джерелом збройної агресії. Це піднімає ще одну проблему, а саме - **кваліфікація дій Росії по відношенню до України.**

Оскільки Україна зазнала збройного нападу з боку підрозділів збройних сил РФ та (або) контрольованих нею найманців, даний конфлікт має підстави вважатися збройною агресією¹¹. Дії РФ підпадають під ознаки агресії відповідно до Резолюції 3314 ГА ООН "Визначення агресії" від 14 грудня 1974 року. Факт агресії вже було визнано такими організаціями як Європейська Рада, Парламентська асамблея ОБСЄ, НАТО, ПАРЄ. Натомість, Рада Безпеки ООН, як уповноважений орган здатний кваліфікувати дії РФ щодо України як агресію, досі не спромігся, зі зрозумілих причин, це зробити. Навіть більше – протягом 2014 року спостерігалось ставлення до війни в Україні як до внутрішнього конфлікту. Та й Україна, застосовуючи визначення "антитерористична операція", сама заперечує факт агресії і, відповідно, підриває свою правову позицію для притягнення Росії до відповідальності.

З цього випливає ще одне ускладнення, а саме - **з направленням миротворців ООН в Україну.** Ще у березні 2014 року заступник Генерального Секретаря ООН з політичних питань Дж. Фелтман наголошував на погіршенні ситуації не тільки на території АР Крим, але й у східних регіонах України.¹² Превентивне розгортання миротворчих сил ООН або ж регіональної організації, із санкцією ООН, дозволило б попередити проникнення важкого озброєння та військових найманців на територію східної України. Втім, знадобився майже рік для української влади аби офіційно звернутися до ООН та ЄС щодо направлення в країну

¹¹ Українська революція гідності, агресія РФ і міжнародне право. С. 887

¹² 11.7134th meeting of the Security Council, 13 March 2014, S/PV.7134 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/PV.7134.

миротворчого контингенту (останнім часом уточнюється, що мова йде про оціночну місію). На поточний момент, за свідченнями постпреда України в ООН В. Єльченка, переговорний процес в ООН з цього питання ще не починався, оскільки йде "пошук підходів для вирішення цього питання". Вочевидь, аби виносити його розгляд на засідання РБ необхідно мати вагомні інструменти для подолання вето Росії.

3. Нові стимули для співпраці у сфері безпеки в коротко- і середньостроковій перспективах

Співпрацю України з ООН на нинішньому етапі можна умовно розділити на ту, що стосується безпосередньо зусиль щодо розв'язання конфлікту на Сході країни та постконфліктного співробітництва, а також традиційних напрямів в рамках ООН, де Україна зарекомендувала себе як активна та відповідальна країна-учасниця.

Україна продовжує звертатися до ООН щодо направлення в зону конфлікту на Сході країни миротворчого контингенту. Президент України П. Порошенко, на підставі рішення Ради національної безпеки та оборони, звернувся із цим запитом до ООН та ЄС 13 березня 2015 р. Теоретично, шансом обійти вето Москви в Раді Безпеки є застосування Резолюції ГА ООН 337 від 1950 року "Єдність заради миру", яка наділяє Генеральну Асамблею більш активною роллю у випадку незгоди серед членів Радбезу. Це потребуватиме значних зусиль від провідних країн-членів організації, але шансом на успіх є те, що всі вони підписали у 2014 році Гаазьку декларацію Великої сімки на підтримання суверенітету України.

На прохання української сторони з 23 січня 2016 р. в Україні розпочала роботу оціночна місія ООН, до складу якої увійшли представники Програми розвитку ООН, Дитячого фонду ООН та Служби ООН з питань розмінування. Планується, що місія проведе зустрічі з посадовцями центральних органів виконавчої влади в Києві, а також здійснить поїздку на Донбас для вивчення потреб на місцях, зокрема у сфері гуманітарного розмінування.

Україна зацікавлена також у відкритті Офісу підтримки ООН в Києві, який займатиметься верифікацією виконання мінських угод в тих обсягах, де відчувається брак зусиль ОБСЄ.

Через збройний конфлікт на Донбасі в діяльності міжнародних організацій з українського питання істотно зростає вага **економічних чинників, зокрема пошук коштів на відновлення інфраструктури та економіки районів, які постраждали внаслідок бойових дій.** Під егідою ООН працюють різні організації, які здійснюють допомогу у відповідних секторах (освіта, здоров'я, надання засобів для існування та раннього відновлення, водне забезпечення, продовольча програма, забезпечення житлом тощо). **ООН виконує роль важливого донора України,** підтримуючи близько 15 фондів та програм, діяльність яких допомагає вирішувати важливі економічні та соціальні питання.

Вкрай важливим напрямом співпраці з ООН та афілійованою з нею МАГАТЕ є **перешкоджання подальшому розповсюдженню ядерної зброї.** Загроза використання території України в якості бази розміщення тактичного озброєння, змушує Україну ще активніше виступати за зміцнення режимів контролю і нерозповсюдження ЗМЗ та дотримання санкційних режимів Ради Безпеки ООН. Ще на зорі своєї незалежності Україна висунула низку ініціатив у ООН, покликаних сприяти інтегруванню колишніх країн СРСР у міжнародну систему. Зокрема - "Світ XXI століття – без ядерної зброї", яка передбачала

встановлення особливого статусу з міжнародними гарантіями безпеки для країн, що відмовилися від ядерної зброї. Тож, Україна могла б висунути дещо модифіковану ініціативу щодо ядерного роззброєння, в чому знайшла б безперечну підтримку таких країн як США та Японії.

Україна, яку було обрано **непостійним членом РБ ООН на період 2016-2017.**, планує активізувати діяльність щодо реформування Ради безпеки ООН. На міжурядовому форумі з реформи Ради Безпеки ООН Україна наголосила, що на собі відчула безпорадність Ради Безпеки ООН у випадку, коли один з п'яти постійних членів є агресором, і що такий стан справ потрібно змінити¹³.

Останні пропозиції України щодо реформування РБ ООН відбивають бачення реформи східноєвропейськими країнами в цілому, а також враховують конфлікт з Росією. Вони передбачають серед іншого:

- резервування одного непостійного місця в РБ за країнами Східноєвропейської групи (Франція та Великобританія виступають проти регіонального принципу реформування).
- удосконалення можливостей запровадження санкцій РБ ООН;
- відмову постійних членів Радбезу на добровільній основі від застосування права вето для блокування заходів РБ, що спрямовані перешкоджанню або зупиненню масового насилля, геноциду, військових злочинів та злочинів проти людства;
- постійні члени мають підтвердити свої зобов'язання згідно статті 27 (3) статуту ООН, яка зобов'язує сторону конфлікту утримуватися від голосування;
- у довгостроковій перспективі домагатися скасування права вето взагалі¹⁴.

Традиційно, ще з радянських часів, Україна бачила на чільному місці своєї роботи в ООН питання пов'язані із Радою Безпеки, мету набуття непостійного членства в цій структурі. Однак, в контексті нинішніх потреб України, пріоритети мають бути переглянуті і, як видається, варто звернути більшу увагу на Генеральну Асамблею. В ситуації, коли досягнення компромісу в РБ фактично заблоковано, зсув зусиль в бік ГА видається для Києва природним, адже за наявних умов у нас є більше шансів сподіватися на кращі результати.

4. Висновки та рекомендації

Діяльність ООН в умовах гарячого конфлікту на Сході України демонструє низку невтішних результатів: організаційно-правовий механізм Ради Безпеки ООН виявився безсилим; порушено світовий порядок та норми міжнародного права. Запобігти руйнації можуть лише цілеспрямовані дії міжнародного співтовариства по відновленню порядку та притягнення порушника до відповідальності. Якщо міжнародне співтовариство держав проігнорує порушення Росією норм та принципів міжнародного права щодо України, то це в кінцевому

¹³ Україна виступає за реформування Ради Безпеки ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/ukrayina-vistupaye-za-reformuvannya-radibezpeki-oon-163998_.html.

¹⁴ Пропозиції країн-членів для міжурядових переговорів щодо реформи РБ ООН, 31 липня 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/pgawp-content/uploads/sites/3/2013/11/Security-Council-reform-IGN-31-July-2015.pdf>

випадку, неминуче призведе до посилення хаосу в системі міжнародних відносин. Спосіб і наслідки вирішення конфліктної ситуації на Сході України та у зв'язку з анексією Криму фактично визначають перспективи міжнародного порядку, який сьогодні конструюється.

Для України співробітництво з ООН в сфері забезпечення безпеки в умовах кризи фокусується в першу чергу на заходах, які спроможні цю кризу вирішити. Ключовою проблемою застосування безпекових механізмів ООН є сама структура прийняття відповідних рішень – адже питання миру та безпеки віднесено до компетенції Ради Безпеки, в якій право вето має Росія. Остання фактично є стороною конфлікту, отже, існує значний ризик, що будь-які рішення, які необхідні для сприяння вирішенню ситуації, будуть заблоковані нею, як стороною, зацікавленою у подальшій дестабілізації ситуації в Україні. Тому в теперішніх умовах перед Україною стоять два основних завдання, які визначатимуть зміст співробітництва із ООН: **по-перше, здійснювати тиск на Росію із метою схилити її до більш конструктивної політики в ООН або зменшити її вплив на процес прийняття рішень; по-друге, розширити використання інших, окрім РБ ООН, інструментів вирішення безпекових проблем.**

В ООН Україна має підтримку чималої частини держав-членів, зокрема, постійних членів РБ – США, Великої Британії, Франції. Ці держави фактично утворюють єдиний фронт, що також може слугувати меті змусити Росію обійняти більш конструктивну позицію щодо України. Варто відзначити ініціативу Франції (підтримана також Великобританією) щодо добровільного обмеження права вето постійних членів РБ ООН у випадках, коли йдеться про масові військові злочини чи геноцид.

Враховуючи складність та масштабність конфлікту, й високу вірогідність того, що його остаточне вирішення затягнеться на тривалий період часу, важливими уявляються стратегічні кроки, спрямовані на системне послаблення впливу Росії на процес прийняття рішень в ООН.

1. Активізувати зусилля на підтримку реформування інститутів ООН, які опікуються проблемами безпеки.

Наразі Україна виступає не лише за розширення загального складу РБ та збільшення кількості її постійних членів, але також підтримує заклики до добровільного мораторію постійних членів ООН на застосування права вето. Саме така позиція – заклик до добровільного мораторію, а не до скасування вето – видається для України найбільш вигідною. Адже, з одного боку, далеко не всі постійні члени, включно з такими, що підтримують Україну, воліють позбавитися права вето, отже, виступати з сумнівними, на думку останніх, пропозиціями є для України контр-продуктивним. З іншого боку, процес реформування РБ – навіть за умови, що значна частка членів ООН його підтримає в такому форматі – займе багато часу, а для України важливі негайні результати. Натомість, **розмежування постійних членів РБ за ставленням до добровільного мораторію стане додатковим фактором тиску на ті держави, що відмовляться підтримати таку ідею, оскільки суттєво погіршить їх імідж в організації та позбавить їх морального права виступати з позицій захисника колективних інтересів широкого кола членів ООН.**

2. Виступати за ухвалення рішень щодо забезпечення безпеки за межами РБ. Прикладом може слугувати ідея створення міжнародного трибуналу для розгляду справи про

знищення малайзійського літака на Генеральній Асамблеї. **Загроза втрати контролю над рішеннями, які ООН ухвалюватиме щодо конфлікту в Україні, змусить Росію займати ще більш жорстку позицію в РБ, що, в свою чергу вдарить по іміджу держави та скоротить і без того невелику підтримку позиції Москви з боку інших членів організації.**

3. Продовжувати домагатися рішення про направлення миротворчої місії ООН в Україну не тільки через РБ, але й в рамках Генеральної Асамблеї. В якості альтернативи - розглянути можливість направлення місії на забезпечення виборчої безпеки (в разі просування з реалізацією Мінських домовленостей) як це було в Кот-д'Івуарі, або спеціальної з роззброєння, демобілізації і реінтеграції.

Теоретично існує можливість використання резолюції 377 (v) від 3 листопада 1950 року, яка надає ГА право діяти у питаннях миру та безпеки самостійно, в разі якщо вирішення таких питань блокується в РБ постійними членами.

Але важливість концентрації зусиль Україною на використання механізмів ГА важлива ще й тому, що в її компетенції ГА знаходяться питання адміністрування та фінансування миротворчих операцій (в цьому плані важливою є робота в Четвертому та П'ятому комітетах ГА, які готують документи для пленарних засідань відповідно з політичних та адміністративно-фінансових питань).

Крім того, обговорення формату миротворчої операції в комітетах ГА сприятиме поширенню інформації про конфлікт, яка розкриватиме позицію України, отже, посилить наші позиції в Організації у протистоянні російському впливу. Це спричинить додатковий тиск на РФ, яка під загрозою повністю втратити контроль над проходженням рішення в ООН, може піти на певні поступки в РБ.

Нарешті, ГА має вирішальну роль щодо дій ООН, спрямованих на пост-конфліктну відбудову, що стане нагальним питанням українського порядку денного по завершенні конфлікту, й готуватися до обговорення такої проблеми також доцільно заздалегідь.

4. Українській владі активніше спиратися на положення резолюції ГА ООН 68/26¹⁵, яка передбачає використання положень Проекту статей про відповідальність міжнародних організацій, що міститься в Ст. 45 "держави та міжнародні організації мають співробітничати з метою покласти край правомірними засобами будь-якому серйозному порушенню"¹⁶. Звертання до резолюції 68/262 є також вкрай важливим у контексті примушення України до конституційної реформи (децентралізація) та відмови від ймовірного членства в НАТО, що суперечить принципам Гельсінського Заключного акту.

¹⁵ Докладний огляд правових засобів, які містяться в Резолюції Див. Саяпин С. Территориальная целосность Украины в свете Резолюции 68/262 Генеральной Ассамблеи ООН / Журнал конституционализма и прав человека, 2014: № 1-2. С. 66-74

5. Посилити практику формування «клубів» в ООН – груп держав, які домовляються про об'єднання зусиль для досягнення позитивного для них результату голосування з того чи іншого питання. Традиційно Україна концентрувала свої зусилля на групі східноєвропейських держав. Її підтримка є важливим чинником української політики в ООН і сьогодні, але доцільно концентрувати зусилля на участі у групах країн, що розвиваються (державами світового Півдня), які становлять більшість у ООН. За умови перенесення центру ваги у зусиллях, спрямованих на врегулювання конфлікту в Україні в Генеральну Асамблею, партнерські стосунки та взаємні зобов'язання щодо підтримки позиції одна одної у голосуваннях, стануть важливою запорукою досягнення позитивних результатів в ООН.

6. Розробити координаційний план взаємної підтримки з Німеччиною (голова в ОБСЄ) і Японією (Голова в G7) на основі їхньої зацікавленості в реформуванні Організації Об'єднаних Націй.

Погляди, висловлені в даній публікації, не обов'язково відображають погляди Фонду ім. Фрідріха Еберта або організації, де працюють автори. Комерційне використання будь-яких матеріалів, надрукованих Фондом ім. Фрідріха Еберта, без письмового дозволу ФФЕ заборонено.